

Zaterdag 15 mei 1915 – ochtendeditie

Berlijn, 14 mei. Officieel bericht uit het grote hoofdkwartier:

Krachtige aanvallen der Engelsen tegen ons nieuw front voor Ieper zijn onder de zwaarste verliezen voor de vijand mislukt.

Aan de weg Menen-Ieper hebben wij in de richting van Hooge opnieuw terrein gewonnen.

Wij ontvangen een brochure, uitgegeven door de Vlaamsche Stem, te Amsterdam, getiteld: Het goede recht van België. De schrijver van de brochure is de Belgische advocaat J. Hoste jr. De thans als brochure uitgegeven beschouwingen van de heer Hoste zijn reeds zes maanden geleden in druk verschenen. Hij zegt in zijn inleiding:

“Toen wij deze beschouwingen schreven, achtten wij het overbodig, die in een vlugschrift te verenigen, zo innig overtuigd waren wij, dat men er niet meer aan kon denken de goede trouw van België in twijfel te trekken. De Duitsers hadden te Brussel zogezegd documenten ontdekt, waardoor zij wilden aantonen, dat België op voorhand besloten was, zijn onzijdigheid prijs te geven. Slechts door kwade trouw of tengevolge van militaristische geestesverminking kon aan die stukken de betekenis gehecht worden, welke men er van Duitse zijde beweert in te vinden. Van die verkeerde opvatting klommen wij op naar de leerstelsels, verkondigd door militaire schrijvers als generaal von Bernhardt, om aan te tonen, dat het onschuldige België vooral aan dergelijke leerstelsels zijn ellende te wijten heeft. Nu heeft dezelfde generaal in de “New York Sun” nog onlangs durven beweren, dat “Duitsland zwak België niet geschonden heeft, maar dat integendeel België zich verenigd had met de ergste vijanden van het Duitse rijk.”

Die uitlating van de bekende militaire schrijver, heeft er ons toe aangespoord de beschouwingen, die wij reeds in december schreven, aan te vullen en in een vlugschrift uit te geven.

Mogen zij ook een waarschuwing zijn voor hen, die zich zouden inbeelden, dat het mogelijk is de Belgen te verdelen, waar het geldt hun aanhankelijkheid aan de vorst, die het eensgezinde vaderland verpersoonlijkt, en hun vertrouwen in de vrijmaking van België.”

Volgens de Temps zou de Belgische generaal Leman, de verdediger van Luik, die zich in Duitse krijgsgevangenschap bevindt, er niet in toegestemd hebben om te worden uitgewisseld, omdat hij zich niet wenst te verbinden de wapens tegen Duitsland niet meer op te nemen.

Het leven te Brussel (KVdW).

Brussel, eind april.

Er wordt in de laatste tijd nogal wat gesproken van het zedelijk verval, de morele minderwaardigheid, waar de Belgen, onder deze negen maanden bezetting, en vooral in de laatste tijd, het bewijs van zouden hebben afgelegd. Velen, hier in den lande, zijn er over bedroefd. In het buitenland, vooral in het neutrale dat, door de aard der zaken en o.m. door het gebrek aan vlugge en gemakkelijke verkeersmiddelen, een verkeerde, meestal vereenvoudigd vergroefde, in elk geval conventionele kijk op de toestanden heeft, smaalt men er over en is men verontwaardigd. Uit Duitse monden hoorde ik hier in Brussel aan Belgisch adres het woord “Feigheid”, dat zeker niet op onze soldaten, veel meer op onze burgerbevolking moet slaan. - Op het eerste zicht is dat alles helaas te billijken. Het volk heeft, na de allereerste oorlogsmaanden, die alle banden hadden doen springen, die de meest evenwichtige zielen tot

buitensporigheden dwongen, de kloekste geesten de weg van de waan opjoegen, en de sterkste zenuwen uitrafelden als touw, - het Belgische volk heeft inderdaad vele van zijne slechte gewoonten hernomen, en ze zelfs een beetje aangedikt. Luiheid blijft nog steeds de moeder van alle ondeugd: gebrek aan werk in den beginne, en daarna volkssoep en geldelijke toelagen zijn niet gemaakt om luiheid tegen te werken. Toen kwam nog daarbij, dat aanzienlijke personen, die men voor "representative men" hield, ineens blij gingen geven van zeldzame morele blindheid. Boeddha had zolang op zijn navel getuurd, dat hij er heel de wezenlijke wereld door te vergeten kwam. Zo zijn er schrijvers met een literaire navel, en professoren met een dito filosofische, die ze tegen al wat buiten hen om gebeurt immuniseert.

Men heeft echter ongelijk deze uitzonderingswezens, hoe knap ze trouwens in hun vak mogen zijn, onder de tegenwoordige omstandigheden voor de vertegenwoordigers van een heel volk, althans voor een hele stand te houden. Niet meer dan inbrekers en moordenaars, lichtekooien en houdsters van ontuchtgelegenheden dit zouden zijn in de sfeer tot dewelke zij bij geboorte behoren, doch waar beroepskeuze of het noodlot ze wel degelijk buitengezet heeft. Gaat men trouwens de toestanden van wat dichterbij beschouwen, dan ziet men, buiten het slag van professionele boeven en van dezen die enigszins te sterk de indruk van beroepsontaarding hebben ondergaan, van dewelke niet was te verwachten dat zelfs een wereldoorlog ze zou bekeren en die verder een te weinig zuivere, te zeer vooringenomen blik op de werkelijkheid hebben dan dat men zelfs maar actief bekeringswerk aan ze zou beproeven. Men bemerkt, zeg ik, zo bij volk als bij niet intellectuele burgerij, van stad tot stad, van streek tot streek zulk een verschil in gedraging, zulke wisseling in de opvattingen, zulke onderscheiden houding van geest en van voorkomen, dat het al heel wat oppervlakkigheid bewijst, te gaan

spreken van algemene zedelijke minderwaardigheid. Ik heb uit Wallonië feiten van morele laagheid horen vertellen, die mij verbluffen, maar die ik niet controleren kan. Daarentegen heb ik gezien met eigen ogen, dat men te Antwerpen heel anders dan te Brussel, en te Brussel heel anders dan te Gent op de gebeurtenissen reageert, en dat kan ik heel goed verklaren, omdat ik het volkskarakter van die steden goed ken, en meer dan ooit heb leren inzien dat het volkskarakter onverwoestbaar is, en dit volkskarakter het na enkele maanden zelfs op de ergste gebeurtenissen moet winnen. De havenstad Antwerpen, aan vreemdelingen gewoon; de weeldestad Brussel, waar het "plezant om te leven" is, zoals een volksliedje zingt; de nijverheidsstad Gent, met haar aanhoudende strijd tussen kapitaal en arbeid, en haar historische onafhankelijkheidszin vol achterdocht die erdoor wordt wakker gehouden: dat zij, na de eerste stoten die alles dreigden te breken maar feitelijk tegen eeuwen gekweekte en aangegroeide deugden en ondeugden niet opkonden; dat zij in de wijze waarop zij de nieuwe toestanden ontvangen hebben de getuigenis hebben afgelegd van de onverdelgbaarheid der eigen volksgeaardheid, hoeft - hoe men overigens over deze ook mag oordelen - werkelijk niet te verwonderen.

Dieper onder de invloed van deze volksgeaardheid geraakt, dan ze soms wensen of denken, zijn daar nog de meer ontwikkelden; en van dezen zei ik u al dat, waar en hoe men ook van zedelijk verval mocht spreken, dit in elk geval niet op hen toepasselijk was. Waar de omstandigheden in den beginne een deels onmiskenbaar ontbindende, maar dan toch ook deels louterende invloed op het volksgemoed hebben gehad (er bestaat immers geen andere verklaring voor de bij iedereen ontwaakte vaderlandsliefde, die vroeger niet veel meer dan een woord was, hetwelk nu echter ineens, vooral door het mindere volk, met geestdrift in daden werd

omgezet); waar de Tijd dus zeer zeker, en zelfs onder het gepeupel, ging wieden in de akkers van ons nationaal gemoed, dan gebeurde dit stellig, en vaak op grote schaal, onder de intellectuelen; en ik ken er, wie het onkruid dat in ze woekerde, vroeger zo lief was als de nuttigste wasdom, maar die nu van binnen zo zuiver zijn ... als de wang van een toneelspeler. Alleen: zij zien in, na het louteringswerk, hoezeer men verwaarloosde, in ze te zaaien het goede zaad, waarvan men leven kan ...

Vergaat het dezen zo: stel u dan voor hoe het met het eigenlijke volk staat. België's morele bodem is een braakland. Men heeft hem wel omgespit; nu en dan heeft men er in gewied. Maar gezaaid? ... Eerst dit jaar kregen wij leerplicht ... in volle oorlog. De priesters van dit godsdienstige land zijn - het werd van katholieke zijde meer dan eens bevestigd - dikwijls bekrompen en achterlijk, zodat ze meer kwaad stichten dan ze zelf beseffen kunnen. Tegen endemische armoede is de strijd nauwelijks begonnen. En dan komt men klagen of zich verontwaardigen over zedelijk verval en gebrek aan waardigheid ...

Wat zullen wij, na de oorlog, te zaaien hebben! ...

De hoeveelheid Nederlandse oorlogsliteratuur stapelt zich op onze tafel op.

Zo is bij W. Versluys te Amsterdam verschenen De Belgische neutraliteit geschonden door mr. dr. J. H. Labberton. De schrijver is van oordeel, dat België zich door zijn vertrouwelijke besprekingen met Engeland te veel gebonden had, om nog van een ongerepte onzijdigheid te kunnen spreken. Aan de andere kant meent hij, dat het oordeel over de schending van de onzijdigheid door Duitsland niet vast kan staan, voordat bekend is, dat dit feit begin augustus 1914 reeds aan Duitsland bekend was. Doch zijn laatste woord is, dat Duitsland reeds bij het gevaar voor een dreigende inval over België

naar Duitsland, waarvoor zijn inlichtingendienst het de ogen had geopend, ook al zou het daaromtrent de zekerheid niet hebben gehad en dus kans gelopen hebben België onrecht aan te doen, zich tegen het gevaar moest verzekeren en de schending plegen. Zo vindt hij zelfs de redenering van de rijkskanselier in de rijksdag “al te nauwgezet”.

Dat België zich werkelijk aan niet onzijdige handelingen schuldig had gemaakt, heeft ook de schrijver ons inziens in dit boek niet aangetoond. Wat zou het belang van België geweest zijn, om zich anders over de handhaving van eigen onzijdigheid of verdediging van zijn onafhankelijkheid met anderen te verstaan? Was hiervoor onder de bestaande omstandigheden niet alle aanleiding?

Over Vlaanderen en de Belgische kwestie verschenen bij D. A. Daamen in Den Haag “Vlaamsche beschouwingen door een Hollander weergegeven”. Het probleem is zijn inziens cultureel en geografisch.

Ook hier ter kenschetsing enige citaten:

“Zo draagt dan de Vlaming, van nature, het Belgische staatsverband geen eigenlijke liefde toe. Men leze Stijn Streuvels. Dat velen, sinds augustus jongstleden, menen dit wel te moeten doen, is, naar de overtuiging van anderen, een optisch bedrog. Het grootste verwijt, dat – naar Hugo Verriest aan de schrijver van dit artikel vertelde – de goede pastoor van te lande de Duitser moest doen, was Vlaanderen in de armen van Frankrijk te hebben gedreven. Even heilloos, zeggen anderen, zou het zijn, indien er het “Belgicisme” door werd versterkt en bestendigd, en de opbloei van een eigen, autonome, op Nederlandse leest geschoeide cultuur van het Vlaamse land er in nog groter gevaar dan tevoren door werd gebracht.

Nog eenmaal herhalen wij hier de reeds getrokken conclusie: Het probleem, hoe de politieke formule te vinden, die het land zijn grootst mogelijke culturele bloei kon verschaffen, werd, sinds 1830, allerminst tot oplossing gebracht.”

Postwissels naar België.

De directeur-generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend, dat, van 20 dezer af, onder de hierna genoemde voorwaarden, postwissels kunnen worden verzonden naar de volgende plaatsen in het door Duitsland bezette gebied van België:

Aalst, Antwerpen, Arlon, Ath, Oudenaarde, Auvelais, Aywaille, Bastogne, Beverlo (Truppenübungsplatz), Braine-le-Comte, Bree, Brugge, Brussel, Charleroi, Chimay, Kortrijk, Diest, Dinant, Dolhain (Limburg), Enghien, Florenville, Gembloux, Gent, Givet, Halle, Hasselt, Herentals, Heist op den Berg, Hoogstraten, Huy, Jemelle, Lanaken, Landen, Leuven, Libramont, Luik, Maaseik, Marche, Mariembourg, Mechelen, Mons, Namen, Neerpelt, Neufchâteau (provincie Luxemburg), Oostmalle, Ottignies, Sint Truiden, Soignies, Zottegem, Spa, Tamines, Thuin, Tilff, Tienen, Tongeren, Tournai, Turnhout, Verviers, Vielsalm, Virton en Wavre.

De bedragen der postwissels moeten worden uitgedrukt in de Duitse munt. Het maximumbedrag voor iedere wissel is vastgesteld op 800 mark. De bedragen worden herleid naar dezelfde koers als geldt voor de naar Duitsland over te maken bedragen. Het recht van overmaking is bepaald op 12 ½ cent voor elk bedrag van fl. 25 of gedeelte daarvan. Op de strook van de postwissels mogen geen schriftelijke mededelingen voorkomen. Expressbestelling van postwissels vindt niet plaats. Telegrafische postwissels zijn niet toegelaten. Een bericht van betaling kan niet worden verlangd. De geadresseerden worden

met de aankomst van de postwissels in kennis gesteld, voor welke kennisgeving aan hen 10 centiemmen in rekening wordt gebracht.

De bedragen der postwissel worden in België herleid volgens de koers: 100 mark is 125 frank en in de frankenmunt aan de rechthebbenden uitbetaald.

Zaterdag 15 mei 1915 – avondeditie

Onze correspondent schrijft uit Brussel op 13 mei:

De heer E. L. T. Themps Jr., commies aan het departement van buitenlandse zaken, die sedert half september tijdelijk toegevoegd was aan het Nederlands gezantschap hier ter stede, op het ogenblik dat de werkzaamheden daar het hoogtepunt bereikten, is dezer dagen weer naar Den Haag teruggekeerd.

De heer Themps, wiens grote werkkraft en bijzondere welwillendheid door allen, die hier tijdens zijn verblijf met hem in aanraking kwamen, op hoge prijs werden gesteld, zal ongetwijfeld in brede kring een aangename herinnering achterlaten.

Als zijn opvolger is te Brussel aangekomen de heer J. Schellens, kanselier viceconsul te Tanger.

De slag aan de IJzer (22-31 oktober 1914) (Vervolg).

St. Adresse (bij Havre), 8 mei.

Het Belgische leger heeft met bovenmenselijke krachtsinspanning meer dan vijf dagen aan de Duitse overmacht belet de IJzer over te trekken. Het kleine leger heeft ook gedurende de tweede fase van de eerste grote slag aan de IJzer op ongelooflijk moedige wijze stand

gehouden, slechts gesteund door de Franse marinebrigade van admiraal Ronarch en het Engelse monitorsmaldeel voor de Vlaamse kust. De 22^e oktober breekt aan, zonder dat Diksmuide of Nieuwpoort zijn gevallen, ja, zelfs is de IJzer op nog geen enkele punt door de vijand overschreden. De zware verliezen, de onophoudelijke aanvallen, het drukkend artillerievuur, het uitblijven van enige rust zijn voor de dappere scharen een beproeving tot de uiterste uitputting. Niettemin wordt het bevel van de koning: "Tot het uiterste weerstaan, spijt alles stand houden", door de taai Belgen opgevolgd. De Duitsers, die volkomen op de hoogte zijn van de macht en de opstelling der verdediging, bereiden reeds nieuwe aanvallen voor. De Belgische weerstand moet tot elke prijs gebroken worden eer de Franse versterkingen verschijnen. De vijand mag dus de verdediging geen ogenblik van rust gunnen, vandaar dat bij het ochtendkrieken van 22 oktober de zware artillerie over het gehele IJzerfront een kanongebulder inzette, dat de verdedigers de zekerheid verschaft, dat er opnieuw zal worden aangevallen. Maar terwijl het artillerievuur van de vijand in hoofdzaak gericht was op de overgangen van Sint-Joris, Schoorbakke en Stuivekenskerke, hadden de aanvallen tot dusver de twee steunbogen van de verdediging, de bruggenhoofden van Diksmuide en Nieuwpoort, tot doel gehad. De nieuwe aanvallen zouden het zwaartepunt van de strijd verplaatsen en daarmee zou de eerste slag aan de IJzer, de grote worsteling van 16 tot 31 oktober 1914, de derde en laatste fase intreden. Het ontzaglijk Duitse offensief zou vastlopen en niettegenstaande aan de uitgeputte Belgen weinig meer restte dan hun moed en doodsverachting, zouden zij aan hun geschiedenisboek de roemvolste bladzijden gaan toevoegen.

Op de 22^e oktober is de opstelling der verdediging voorlopig onveranderd. Over het gehele front dreunt de artillerie tot plotseling een aanval zich aftekent niet alleen voor Diksmuide en Nieuwpoort,

doch ook tegenover de rivierovergang van Tervate in de weg van Keiem naar Stuivekenskerke. De overmacht, waarover de Duitsers beschikken, is zo groot, dat zij zonder veel moeite een aanzienlijke aanvalsmacht op dat punt concentreren. De voorafgaande beschieting was zo hevig, de aanval, die volgde, zo vinnig, dat de verdedigers van Tervate moeten wijken (vooral voor het ontzettend machinegeweevuur). Een Duitse colonne stormt over de brug en bezet de overkant van de IJzer. Ik laat hier weer de officieuze geschiedschrijver aan het woord: "De toestand is ernstig. Wordt de doorbraak breder, dan is de gehele IJzerverdediging in gevaar. Onze troepen, die zeer uitgeput zijn, krijgen een prachtige opflakking van kracht. Ofschoon door een hels vuur overstelpt, schieten de batterijen, die bij Stuivekenskerke zijn opgesteld, zonder ophouden op de vijand en beletten de troepen om vooruit te komen. De 1^e divisie onderneemt een tegenaanval. Haar elementen stormen in een prachtig elan vooruit. Maar de eerste afdeling wordt neergemaaid door de Duitse machinegeweren. Maar dat geeft niet, men moet Tervate, het koste wat het wil, terug nemen.

Na een korte rustpauze wordt opnieuw het bevel tot een tegenaanval gegeven. Hij wordt met onbeschrijflijke geestdrift ondernomen. Onverschillig voor de dood, meegesleept door hun officieren, wiens zelfopoffering tot het verhevene stijgt, trekken zij door het machinegeweevuur heen.

"Ditmaal wordt hun aanval bekroond: De vijand, die in Tervate over de rivier kwam, wordt in de stoom gedreven en de heldhaftige Belgen bezetten opnieuw hun loopgraven.

"Evenwel, de bovenmenselijke krachtsinspanning heeft hun krachten geheel uitgeput. Het lot van de dapperen, die Tervate hebben hernomen, hangt geheel af van de vijandelijke tegenaanval, die ieder ogenblik kan ondernomen worden. In de nacht van de 22^e op de 23^e

oktober heeft de gevreesde tegenaanval plaats met verse troepen en na een laatste weerstand blijft Tervate in handen van de vijand.”

23 oktober: de vijandelijke druk op Nieuwpoort bereikt een ontzaglijke kracht. Het bombardement der stad is vreselijk. Het uiterst gevoelige punt in de linie wordt verdedigd door volkomen uitgeputte troepen. Maar de Franse versterkingen, die aangekondigd zijn, naderen. De eerste contingenten van de 42^e brigade komen in de loop van de ochtend aan en worden onmiddellijk aangewend om de afgestreden troepen te vervangen. Maar de hevigheid van het bombardement maakt, dat de verse colonnes slechts moeilijk kunnen naderen over de bruggen van de stad. Eerst 's avonds bereiken zij de Belgische linie Lombardsijde-Grote Bamburghoeve.

Inmiddels verergert in de loop van de dag de doorbraak bij Tervate, waardoor belangrijke legermachten vooruitrukken de IJzer over. Schoorbakke wordt bestormd met een kracht, die de Belgen, zij het dan ook stap voor stap, doet wijken, zodat 's avonds de Duitsers in het bezit zijn van een stelling in de bocht der rivier tussen Schoorbakke en Tervate. De elementen der Belgische 1^e en 4^e divisie zijn ook hier volkomen afgestreden. Gelukkig komen nieuwe afdelingen der Franse 42^e brigade aan en van de 24^e af begint een toevoer, die de Belgische verdediging kan vervangen en het verder opdringen der Duitsers kan beletten.

Tegenover Diksmuide ook al verergering van de toestand. Het feit alleen reeds, dat de Duitsers over de linkeroever van de IJzer zijn gekomen ten noorden van Diksmuide, betekent voor de stellingen bij die stad het gevaar van een omsluiting. Om die omsingeling te verhoeden wordt in de richting van Oud-Stuivekenskerke een tegenaanval uitgevoerd door de bataljons van het 5^e en door die heldhaftige brigade van de derde divisie, welke met de mariniers Diksmuide bezet houdt.

Een schitterende charge werpt de Duitsers gedeeltelijk terug, waardoor het onmiddellijk gevaar gekeerd is.

De 24^e oktober wordt het bombardement voortgezet met onverzwakte kracht. Heel het terrein om Kaaskerke, St. Jacobskapelle en Oudekapelle wordt door de granaten omgewoeld. In de namiddag wordt het artillerievuur in zulk een snel tempo en met zulk een hevigheid voortgezet, dat men kan rekenen op een nieuwe aanval. De Duitsers blijken te hebben besloten in de nacht van de 24^e op de 25^e het bruggenhoofd van Diksmuide te forceren. De aanval wordt van twee zijden ondernomen met de meest ontstuimige kracht.

De noordoostelijke sector wordt tegelijkertijd bestormd met de zuidoostelijke sector. Achtereenvolgens wordt aanval na aanval neergeveld. Aan de loopgraven stapelen de lijken zich op. In de donkere nacht en in het kleverig slijk wordt een ontzettende slachting urenlang volgehouden en als eindelijk het ochtendlicht aangloort is de vijand van het nutteloze van zijn pogingen overtuigd. Hij deinst af, nadat in de noordoostelijke sector elf, in de zuidoostelijke sector vijftien hardnekkige aanvallen door de verdedigers in bloed zijn gesmoord. Diksmuide begint weerstand te bieden.

De volgende dag begint de beschieting opnieuw, slechts afgebroken om aanvallen mogelijk te maken (een in de middag, een tegen het vallen der duisternis). De verdediging wijkt niet, totdat in de laatste oktoberdagen eindelijk het gros der Franse versterkingen aankomt. (Uit vertrouwde bron verneem ik, dat het oponthoud dat het gros der Franse versterkingen zo laat op het toneel van de strijd bracht, het gevolg was van een ernstig spoorwegongeluk met veel materiële schade, waardoor een belangrijke versperring van de spoorbaan werd veroorzaakt. - Corr.)

Tussen Diksmuide en Nieuwpoort worden de aanvallen voortgezet en de vermoeide verdediging moet langzamerhand wijken op de laatste verdedigingslinie, de spoorwegdijk. Daar wordt opnieuw stand gehouden met behulp van de inmiddels in stelling gebrachte 42^e Franse divisie en door enige bataljons territorialen. Een met verbluffende kracht ondernomen aanval brengt de Duitsers tot in Ramskapelle, ten westen van de spoorweg. Ze blijven er twee en een halve dag, totdat zij er de laatste oktober voorgoed uit werden gedreven door een prachtige tegenaanval van de 2^e en 3^e Belgische divisie en de bataljons van de divisie Grasetti. Maar bovendien nadert een nieuwe bondgenoot, doch omtrent diens optreden laat ik, op gevaar af te uitvoerig te worden, weer de officiële geschiedschrijver aan het woord: “Op dit ogenblik daagt er overigens een andere vijand op, die de Duitsers niet hadden verwacht: de inundatie, de overstroming.

“Op het ogenblik dat het duidelijk werd, dat het voor de troepen, zelfs met de aangekomen Franse versterkingen, niet meer mogelijk was de zegevierende weerstand voort te zetten, besloot het legercommando de gehele IJzervallei onder water te zetten. De heldhaftig gebrachte offers waren nog niet voldoende, welaan dan ook de vruchtbaarheid van de bodem geofferd.

Men raadt hoe vol angst men de vooruitgang der overstroming volgde, die uur voor uur terrein wint en onverstoorbaar de loopgraven van de vijand gaat vullen, terwijl onze troepen tot de laatste ademtocht blijven doorvechten.

“Het schijnt, dat de Duitsers enige tijd nodig gehad hebben om zich van het gevaar rekenschap te geven. Dan plots was het de aftocht, het verlaten van de linkeroever van de IJzer, de pijnlijke terugtocht door de overstroomde landerijen, die door de Belgische artillerie bestreken worden. Gehele groepen Duitsers worden door de golven

verrast, verdrinken, of zijn verplicht zich over te geven. Anderen worden onder vuur genomen, terwijl zij trachten te vluchten en komen om in het slijk. Twee stukken zwaar geschut en een aantal machinegeweren, reeds op de linkeroever gebracht, moeten in de modder achtergelaten worden. Het tijdelijk voordeel dat de vijand had behaald moet wel zwaar betaald worden.

“Van het ogenblik af dat de inundatie lukte, was de nederlaag van het Duitse offensief volkomen. De veldslag van de IJzer liep ten einde. Ons leger had er ten minste een vierde van zijn strijdend effectief verloren, maar ook de Duitse verliezen waren verschrikkelijk.”

Zoals men weet is het offensief vervolgens gericht op Ieper en hebben de Belgen in verbinding met de Fransen en Engelsen tot nu toe het IJzergebied weten vrij te houden van hun vijand. Uit de aard der zaak is in het viertal brieven, aan de eerste IJzerslag gewijd, weinig aandacht geschonken aan het optreden der Franse marinedivisie, waar men hier te doen heeft met een beschrijving van de lotgevallen van de Belgische divisies, die zich in de oorlog hebben onderscheiden. Toevallige omstandigheden maken het mij mogelijk het overzicht aan te vullen met een beknopt resumé van de werkzaamheid van de brigade Ronarc'h, wier getalsterkte door een drukfout in de Belgische publicaties op 15.000 man is gesteld. Deze brigade telde 6000 man, namelijk twee regimenten van drie bataljons en een mitrailleursafdeling. Zij heeft tot 10 november stand gehouden, om eerst op die dag een tijdelijke rust te gaan genieten.

Het overzicht zal ik u in een volgende brief geven.

De Belgische oorlogscorrespondent van de Tijd meldt:

Uit een brief, die ik zojuist uit het Belgische instructiekamp te Castaret ontvang, knip ik dit nieuwtje:

“Men zal ook een Belgisch expeditiekorps vormen voor de Dardanellen.”